

Justitsministeriet
Administrationsafdelingen

Dato: 5. oktober 2004
Dok.: LHL20520
Budget- og
Planlægningskontoret

Udkast til tale

**til ministeren til brug ved besvarelsen af
samrådsspørgsmål AI i Retsudvalget den 7.
oktober 2004 (falske afsonere)**

Spørgsmål:

”Ministeren bedes redegøre for, hvilke initiativer ministeren har taget for at forhindre, at folk afsoner for hinanden, samt for status for de foretagne initiativer. Der henvises til omtalen i Ekstra Bladet den 1. og 2. september 2004.”

Svar:

1. Jeg er glad for denne lejlighed til at kunne give udvalget en orientering om de initiativer, der er gennemført for at forhindre falske afsonere, og om de overvejelser, der ligger bag.

Falske afsonere har været et tema, der har givet anledning til en vis debat i år bl.a. i forbindelse med omtalen i Ekstra Bladet af et konkret tilfælde fra august måned.

Tidligere i år blev der taget initiativ til at styrke kriminalforsorgens indsats mod falske afsonere, og der blev gennemført en række væsentlige stramninger af de procedurer, der skal følges, når personer møder op for at afsone en frihedsstraf.

2. Stramningerne blev iværksat af kriminalforsorgen med virkning fra den 2. juni

i år og indebærer følgende:

Alle, der møder eller anholdes til afsoning fra fri fod, skal medbringe fotolegitimation. Dette fremgår udtrykkeligt af tilsigelsesblanketten.

De skal alle udspørges med henblik på kontrol af identiteten, og de skal fotograferes, hvis ikke afsoningsinstitutionen allerede har et vellignende billede af de pågældende.

Endvidere skal institutionen i alle tilfælde undersøge, om der i sagens akter foreligger et tidligere, anvendeligt fotografi af den dømte, som kan bekræfte identiteten af den fremmødte.

Ud over kontrollen i den enkelte sag sker optagelsen af fotografierne således også med henblik på, at Kriminalforsorgen med tiden får opbygget et mere omfattende fotoregister og

dermed har grundlaget for at foretage en umiddelbar identitetskontrol ved hjælp af fotos.

På trods af kravet om at medbringe fotolegitimation vil der naturligvis være personer, der ikke har eller ikke medbringer en sådan legitimation. Det ville efter min opfattelse ikke være hensigtsmæssigt, hvis fængslet i disse tilfælde skulle afvise vedkommende. Det siger sig selv, at en sådan ordning ikke nødvendigvis ville tilskynde de dømte til at medbringe billedlegitimation.

I stedet må kontrollen i disse situationer søges gennemført på anden måde.

Det følger således også af de skærpede regler, at hvis der efter den obligatoriske kontrol stadig er tvivl om den fremmødtes rette identitet, skal institutionen foretage en mere

intensiv udspørgning af den fremmødte. Denne udspørgning kan vedrøre f.eks. nærmere detaljer i straffesagen, som gerningstidspunkt og -sted, og mere detaljerede personlige oplysninger som f.eks. fødselssted og familieforhold.

Er der herefter fortsat tvivl, skal institutionens fotografi af den fremmødte sendes til politiet, som skal sammenligne fængslets foto med politiets fotografi af den dømte, hvis der findes et sådant, eller f.eks. forelægge fængslets fotografi for de politimænd, der har behandlet straffesagen og derigennem kan have kendskab til den dømtes udseende.

Er der på trods af alle disse foranstaltninger stadig tvivl om identiteten, skal institutionen tage et fingeraftryk af den pågældende og

sende det til Rigspolitichefens
fingeraftrykssektion med henblik på eventuelt
at fastslå identiteten ved sammenligning med
fingeraftryk, som måtte være i politiets registre.

Hvis dette heller ikke giver grundlag for en
sikker identifikation, skal institutionen
overgive sagen til politiet med henblik på, at
politiet kan iværksætte en selvstændig
identifikationsprocedure.

Alle disse skridt i forbindelse med indsættelsen
suppleres af regler om, at personalet også under
afsoningen skal foretage en grundig og løbende
opfølgning på, om der kan være tale om en
falsk afsoner.

Bl.a. vil der være en række situationer i
forbindelse med f.eks. besøgs- og
udgangstilladelser eller ved udarbejdelsen af

handleplaner for afsoningen, hvor der er grund til at være opmærksom på identitetsspørgsmålet.

Med de beskrevne stramninger af procedurerne er der som nævnt gennemført en række væsentlige tiltag for at undgå falske afsonere. Men disse stramninger har selvsagt kun virkning, hvis de så også følges i praksis.

3. I den sag, udvalget henviser til, og som var omtalt i Ekstra Bladet den 1. og 2. september, må det konstateres, at de skærpede procedurer ikke var overholdt.

Dette er blevet påtalt over for politimesteren i Gentofte og inspektøren for Københavns Fængsler, der begge har beklaget det skete.

Samtidig har den konkrete sag givet anledning til en række initiativer, der hver især skal

medvirke til at sikre, at fængslerne følger de fastsatte procedurer for kontrol af identiteten af de indsatte, der møder til afsoning i fængslerne.

For det første har Direktoratet for Kriminalforsorgen over for lederne af Kriminalforsorgens institutioner og politimestrene indskærpet vigtigheden af, at blandt andet personale, som står for modtagelsen af dømte, har modtaget den fornødne instruktion i de nye procedurer med henblik på at undgå falske afsonere, således at disse procedurer overholdes fuldt ud.

Direktoratet har også på et møde med fængselsinspektørerne kraftigt understreget inspektørernes ansvar for også ved løbende kontrol at sikre, at der sker den foreskrevne identitetskontrol.

For det andet iværksatte direktoratet

umiddelbart efter den konkrete sag en hurtig screening af alle cirka 4000 indsatte for at kontrollere deres identitet. Der blev ikke ved denne screening påvist andre falske afsonere.

For det tredje tager Kriminalforsorgen nu et nyt elektronisk opfølgningssystem i brug, så personalet i de omhandlede sager skal kvittere for, at procedurerne for identifikation af den dømtes identitet er fulgt og dokumenteret på en særlig blanket. Der etableres en såkaldt ”pop-up”-funktion på computerskærmen, indtil der er kvitteret for, at identifikationsproceduren er tilendebragt.

For det fjerde har direktoratet besluttet, at der med jævne mellemrum – et par gange årligt – skal foretages en screening af, om den foreskrevne identitetskontrol er gennemført i forhold til alle, der på det pågældende tidspunkt er indsat til afsoning.

For det femte er det besluttet, at direktoratets sikkerhedsenhed løbende og stikprøvevis i de enkelte institutioner skal kontrollere, om procedurerne følges på korrekt vis.

Endelig vil direktoratet en gang i kvartalet på møder med fængselsinspektørerne have problemstillingen med falske afsonere som dagsordenspunkt, så det sikres, at der vedholdende er fokus på problemstillingen.

Med de beskrevne initiativer er der lagt vægt på at sikre, at de nye skærpede procedurer, der er indført, til stadighed efterleves.

4. Sagen fra august måned har naturligvis også i øvrigt givet både mig og kriminalforsorgen anledning til på ny at overveje, om der kan og bør gøres endnu mere for at undgå falske afsonere.

Uanset at alle procedurer overholdes, vil det ikke være muligt for kriminalforsorgen at afvise, at der igen vil kunne blive indsat en falsk afsoner. Dette gælder navnlig, hvis nogen aktivt og med grundig planlægning vil iscenesætte en sådan "falsk afsoner", som det efter alt at dømme var tilfældet i de to konkrete tilfælde, som indgik i den nævnte presseomtale i år.

Også i forhold til nært beslægtede, som har en stærk fysisk lighed og kan svare lige fyldestgørende på spørgsmål om familiemæssig baggrund mv., er der en særlig risiko for, at en anden end den rette dømte kan blive indsat til afsoning.

Der kan derfor ikke gives nogen garanti mod falske afsonere. En sådan garanti vil kræve, at vi etablerer et mere omfattende system, hvor der f.eks. rutinemæssigt foretages kontrol på

grundlag af fingeraftryk.

Selv om dette umiddelbart kan lyde forholdsvis enkelt, så kræver det imidlertid, at politiet skulle tage fingeraftryk af alle potentielle afsonere. Politiets fingeraftryk vil herefter skulle sammenlignes med et fingertryk, som kriminalforsorgen optager ved fremmødet til afsoning. Dette ville også skulle gælde i sager, hvor udfaldet af straffesagen alene kunne blive bødestraf eller en kortere fængselsstraf.

I 2003 var der mere end 10.000 indsættelser af afsonere fra fri fod i kriminalforsorgens institutioner. I alle disse sager ville der med en fingeraftryksordning som nævnt først skulle optages fingeraftryk af politiet under straffesagens behandling og siden af kriminalforsorgen i forbindelse med indsættelsen til afsoning.

I relation til afsoning af bødeforvandlingsstraf

vil der være særlige problemer med hensyn til politiets optagelse af fingeraftryk.

I mange tilfælde vil den pågældende således i dag slet ikke have været i personlig kontakt med politiet under behandlingen af straffesagen. Dette gælder eksempelvis ved hastighedsbøder i forbindelse med automatisk trafikkontrol. Endvidere er det umuligt at forudse, i forhold til hvilke bøder afsoning af bødeforvandlingsstraffen senere vil blive aktuel. I forhold til det årlige antal bødeforførelser på mere end 100.000 er det således givet, at en fuldstændig fingeraftryksidentifikations-ordning vil være overordentlig ressourcekrævende og vil indebære en voldsom belastning af politiet.

Man må naturligvis samtidig være opmærksom på, at en sådan ordning med fingeraftryk ville betyde en væsentlig udvidelse af politiets

adgang til optagelse og registrering af fingeraftryk.

Som reglerne er i dag, må politiet som bekendt kun optage fingeraftryk med henblik på identifikation, hvis en person med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der kan medføre straf af fængsel i 1 år og 6 måneder eller mere.

5. Det er – som jeg tidligere har tilkendegivet - min klare opfattelse, at én falsk afsoner er én for mange.

Ved vurderingen af den sikkerhedsordning, der bør gælde, må det imidlertid samtidig indgå, at kriminalforsorgen er overbevist om, at der er tale om relativt få tilfælde set i forhold til det store antal af personer, der årligt indsættes i Kriminalforsorgens institutioner.

Dette bygger ikke bare på, at der over en årrække kun er konstateret et meget begrænset antal tilfælde, men også på fængselsinspektørernes og politiets erfaringer og vurderinger med hensyn til problemets omfang.

Hertil kommer, at den screening, der efter det seneste tilfælde blev foretaget af samtlige indsatte, heller ikke afslørede yderligere tilfælde af falske afsonere.

Heroverfor står påstanden i Ekstra Bladet om, at der er tale om et meget udbredt problem – en påstand, som hverken jeg eller Kriminalforsorgen har set nærmere dokumentation for, og som altså blandt andet fremsættes i forbindelse med et tilfælde, hvor nogen aktivt har sat sig for at iscenesætte en falsk afsoning.

Som ansvarlig minister må jeg foretage en

samlet afvejning af, om de ressourcer, der skal sættes ind for at kunne give en 100 pct. garanti mod falske afsonere, står i rimeligt forhold til omfanget af det problem, der skal løses.

På grundlag af de oplysninger, jeg på nuværende tidspunkt har, er det min opfattelse, at det ikke vil stå i rimeligt forhold til problemets omfang at bruge de meget omfattende ressourcer og give navnlig politiet den meget store ekstra arbejdsbyrde, som en ordning med identifikation via fingeraftryk vil kræve.

Jeg er ikke i tvivl om, at de tiltag, der allerede er gennemført, ikke bare vil styrke kontrollen på dette område, men også vil kunne bidrage til en bedre belysning af problemets omfang.

Som jeg har redegjort for, følges området nøje

af Direktoratet for Kriminalforsorgen navnlig for at sikre, at der konstant er fokus på problemet, og at gældende procedurer følges.

I forbindelse med denne opfølgning vil direktoratet naturligvis også være opmærksom på, om der viser sig tegn på, at problemet har et større omfang end hidtil antaget, og om der på denne baggrund er behov for yderligere tiltag.

Skulle det vise sig at være tilfældet, må vi i givet fald overveje, om en særlig identifikations-ordning f.eks. med fingeraftryk alligevel måtte vise sig at være nødvendig.